

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü Lisans Programındaki Derslerin Öğrencilerin ve Mezunların Bakış Açılarıyla İncelenmesi

Evaluation of Courses in The Undergraduate Program of the Hacettepe University, Faculty of Health Sciences, Department of Occupational Therapy by Students and Graduates

Fatma Nur UZUN¹, Çiğdem ÖKSÜZ²

¹ Erg. Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ergoterapi Bölümü, Ankara, Türkiye

² Prof. Dr. Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ergoterapi Bölümü, Ankara, Türkiye

ÖZ

Amaç: Çalışmamızın amacı, Hacettepe Üniversitesi Ergoterapi lisans programındaki derslerin çalışma alanlarına katkılarını belirlemektir ve öğrenci/mezunların bakış açısındaki farkları ortaya koymaktır. **Gereç ve Yöntem:** Katılımcılara nicel ve nitel soruları içeren (çalışma alanları, derslerin çalışma alanına ne kadar yarar sağladığı ve müfredatta bulunması gereken dersler) çevrimiçi anket uygulandı. **Sonuçlar:** Çalışmamıza 45 mezun, 45 öğrenci dahil edildi. Ergoterapi öğrencileri ve mezunlarının verdiği yanıtlara göre 96 dersin 73'ünün çalışma hayatına katkısı yüksek bulundu. Çalışma alanlarına en çok yarar sağlayan 'Motor Öğrenme' dersi iken en az yarar sağlayan ise 'Türk Dili 2' dersi olarak belirlendi. **Tartışma:** Çalışma sonuçlarımız Hacettepe Üniversitesi Ergoterapi lisans programında verilen teorik ve pratik bilgi birikiminin iş hayatı ile örtüştüğü, üniversite eğitimi sırasında öğrenilen akademik bilginin sektördeki uygulamalara yansıtıldığını göstermektedir. Ergoterapi eğitiminde kalite standartlarının oluşturulması ve bu standartların eğitim programına yansıtılması başarının temelini teşkil etmektedir.

Anahtar kelimeler: Müfredat; Öğrenciler; Eğitim

ABSTRACT

Purpose: The aim of our study is to determine the contributions of the courses in Hacettepe University Occupational Therapy program to the study areas and to reveal the differences between the perspectives of bachelor students/ graduates' perspectives. **Material and Methods:** An online questionnaire including quantitative and qualitative questions (areas of study, how much lessons benefit the field of study, and courses that should be in the curriculum) was applied to the participants. **Results:** 45 graduates and 45 students were included in our study. According to the answers given by students and graduates, 73 of 96 courses were found to have a high contribution to working life. It was determined that the most beneficial course of study was the 'Motor Learning' course, while the least beneficial course was the 'Turkish Language 2' course. **Discussion:** Our study results show that the theoretical and practical knowledge accumulated in the Hacettepe University Occupational Therapy program coincides with the business life and the academic knowledge learned during university education is reflected in the practices in the sector. Establishing quality standards in occupational therapy education and reflecting these standards to the education program constitutes the basis of success.

Keywords: Curriculum; Students; Education

Sorumlu Yazar (Corresponding Author): Fatma Nur UZUN E-mail: fnur.uzun@outlook.com

ORCID ID: 0000-0002-6311-2873

Geliş Tarihi (Received): 17.06.2019; Kabul Tarihi (Accepted): 20.05.2021

Müfredat; öğrencinin başarılı olması için öğretim elemanının neler yapması gerektiğine yönelik amaçlar, içerik, öğrenme çevreleri ve yöntemlerin karakterize edilmesidir. Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin bir plan ve program çerçevesinde yapılması süreklilik gerektirir. İşte bu süreklilik "program geliştirme" olarak isimlendirilir (Demirtaş, 2017).

Ergoterapi lisans eğitimi veren her bir kurumun müfredatının, Ergoterapi Ulusal Çekirdek Eğitim Programında (ERGO-ÇEP) tanımlanmış amaç ve ilkeler doğrultusunda geliştirmesi ergoterapi eğitiminin belirli standartlara göre yapılabilmesi açısından önemlidir. Teorik ve uygulamalı eğitimden oluşan ergoterapi lisans eğitim programının içeriğinin, ulusal özel yeterlilikler dahilinde belirlenmesi ve düzenlenmesi gerekmektedir. Ergoterapi lisans eğitim programı hazırlanırken; öğrenciye, ergoterapistin kullanacağı bilgi, beceri ve tutumların kazandırılması amaçlanır. Ergoterapi lisans eğitiminin; ergoterapi bilimi ile ilgili teori ve modellere, ergoterapi mesleği için gerekli mesleki uygulamalara ve becerilere yönelik eğitim içeriği, ergoterapi alanı ile ilişkili temel tıbbi bilimler, davranış bilimleri, sosyal ve beşeri bilimler ve bu bilimlerin içerikleri (anatomi, fizyoloji, sosyoloji, psikoloji, iletişim vb.), profesyonel kimlik, davranış ve etik değerlere yönelik eğitim içeriği, araştırma becerileri ve kanıta dayalı uygulamalara yönelik eğitim içeriği bileşenlerini kapsayacak şekilde düzenlenmesi önemlidir (European Network of Occupational Therapy in Higher Education [ENOTHE], 2004; Howard ve Lancee, 2000; Tuning Academ, 2014; Yükseköğretim Kurulu 2018).

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü lisans programı 2009 yılında, ergoterapist yetiştirmek amacı ile açılmıştır. Programın hazırlanma aşamasında Avrupa Ergoterapi Yükseköğrenim Ağı (European Network of Occupational Therapy in Higher Education- [ENOTHE]) den destek alınmıştır. Program yeterlilikleri 2006 yılında belirlenmiştir. Lisans programının akreditasyon çalışmalarına 2009 yılında başlanmıştır. Dünya Ergoterapi Federasyonu (World Federation of Occupational Therapy- [WFOT]) ile çalışmalar başlatılmış ve programın eğitim standartları WFOT tarafından onaylanmıştır (Hacettepe Üniversitesi, 2018). 2019 yılı içerisinde Sağlık Bilimleri Eğitim Programı Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (SABAK) tarafından Ergoterapi lisans eğitim

programı 5 yıllık dönem için ulusal anlamda akredite edilmiştir (Sağlık Bilimleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği, 2016).

Hacettepe Üniversitesi Ergoterapi lisans programının amacı, edindiği kuramsal ve pratik bilgileri birleştirebilen, kişi merkezli ergoterapi değerlendirme ve müdahale programı planlayıp uygulayabilen, kişilerin anlamlı ve amaçlı aktiviteler yolu ile günlük yaşamda bağımsızlığını ve yaşam kalitesini artırarak toplumsal katılımlarını sağlayan ergoterapistler yetiştirmektir. Klinik muhakeme etme, eleştirel düşünme ve interdisipliner bir şekilde çalışma becerisi ile kanıta dayalı uygulamalar yapabilmeyi başarabilen, mesleki ahlak ve yetkinliğe sahip ergoterapistler yetiştirmek ergoterapi lisans programının başka bir amacıdır (Hacettepe Üniversitesi, 2018).

Ergoterapi eğitim programlarının ulusal sağlık/sosyal politikalar ve eylem planları ile örtüşmesine özen gösterilmesi, eğitim programını geliştirilmesi, kuvvetli ve zayıf yönlerinin analiz edilmesine olanak sağlayan değerlendirmeler yapılması WFOT tarafından tavsiye edilmektedir. Ergoterapi lisans programının geliştirilebilmesi için, yerel ve ulusal yetkililerle iletişimin devam etmesi, diğer ergoterapi lisans eğitim programları ile ilişkilerin sürdürülmesi ve gelişim süreçleri ile ilgili geri bildirimlerin paylaşılması önerilmektedir. Paydaşlardan (öğretim elamanı, öğrenci, idari personel, mezunlar, işverenler, meslek odaları, üniversitenin diğer temsilcileri vb.) alınan geribildirimler müfredatın farklı bakış açıları ile geliştirilebilmesine olanak sağlar. Bu anlamda özellikle en önemli paydaşlar olan mezun ve öğrencilerin fikirlerini almak müfredatın güçlendirilebilmesi açısından önem (WFOT, 2017; ENOTHE, 2004). Hacettepe Üniversitesi Ergoterapi bölümünde yapılan bir çalışmada da paydaşların lisans ve klinik eğitimi hakkındaki görüşleri sorgulanmıştır. Çalışma sonucunda paydaşlar lisans eğitimini ve stajları iş yaşantısı için yeterli bulmamıştır (Sığırtmaç, Alan ve Öksüz, 2017).

Ergoterapi lisans programının geliştirilmesi için periyodik olarak değerlendirme yapılması gerekir (WFOT, 2017). Çalışmamızın amacı öğrenci ve mezunlardan alınan geribildirimlerden yararlanılarak Hacettepe Üniversitesi Ergoterapi Lisans programındaki derslerin çalışma alanlarında ne kadar yarar sağladığını belirlemektir. Ayrıca öğrenci/mezunların bakış açıları arasındaki farkları ortaya koymak çalışmamızın bir diğer çıktısı olarak planlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışmamıza Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri

Fakültesi Ergoterapi lisans programı 4. Sınıf öğrencisi ve aynı okuldan mezun olmuş ergoterapistler dahil edildi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi lisans programında öğrenim gören 1, 2 ve 3. sınıf öğrencileri programda yer alan derslerin tamamını almadığı için çalışma dışı bırakıldı.

Paydaş olarak seçilen son sınıf öğrencileri ve mezunların görüşlerini almak için 'Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi lisans programı ders değerlendirme anketi' ismi verilen sorular azarlar tarafından oluşturuldu. Bu soru bankası katılımcılara 2018-2019 bahar döneminde internet aracılığıyla (Google Formlar) gönderildi. Çevrimiçi anketin ilk sayfasında onam formu oluşturuldu. Çalışmaya katılmak isteyen bireyler bu sayfayı onayladıktan sonra sorulara ulaşabildi. Bu soru bankası kapsamında ilk olarak katılımcılara çalıştıkları/çalışmak istedikleri alanlar ve mezuniyet durumları soruldu. İkinci bölümde Hacettepe Üniversitesi Ergoterapi lisans programında bulunan derslerin çalışma hayatında ne kadar yarar sağladığı sorgulandı ('0 hiç yarar sağlamadı', '10 çok yarar sağladı' olacak şekilde oluşturuldu). Üçüncü bölümde ise Ergoterapi lisans programındaki hangi derslerin zorunlu dersten seçmeli ders kategorisine, hangi derslerin ise seçmeli dersten zorunlu ders kategorisine alınmasını istedikleri sorgulandı. Son olarak Ergoterapi lisans programına eklenmesi gereken konular sorgulandı.

Hacettepe Üniversitesi Ergoterapi lisans programında 96 ders bulunmaktadır. Bu derslerin içinde 2.sınıf ve 3.sınıf klinik eğitim (yaz stajı), 4.sınıfta ise 8 alanda 6 dersten oluşan klinik eğitim bulunmaktadır. Klinik eğitimler ise bölümün ünitelerinde verilmektedir. Bu üniteler; Duyu bütünleme, Pediatri, Az Gören Rehabilitasyonu, Onkolojik Rehabilitasyon, Ruh Sağlığında Ergoterapi, Mesleki Rehabilitasyon, El Rehabilitasyonu ve Geriatrik Rehabilitasyondur (Hacettepe Üniversitesi, 2018).

Ergoterapistlerin çalışma alanları çocuklar ve gençlerde ergoterapi uygulamaları, geriatrik rehabilitasyon, ruh sağlığı (psikiyatri), onkoloji, palyatif bakım, mesleki rehabilitasyon, el rehabilitasyonu, az gören rehabilitasyonu, dans ve hareket tedavisi, sürücü rehabilitasyonu, ev rehabilitasyonu, okullarda ergoterapi alanlarıdır (Hacettepe Üniversitesi, 2018).

İstatistiksel Analiz

İstatistiksel analizler Microsoft Excel 2017 yazılımı kullanılarak yapıldı. Tanımlayıcı analizler frekans, ortalama ve standart sapmalar olarak verildi.

SONUÇLAR

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi bölümü son sınıf lisans öğrencileri (45 kişi) ve mezunlar (45 kişi) ile yapılan çalışma toplam 90 kişiyle tamamlandı. Veriler Şubat-Mayıs 2019 arasında toplandı. Katılımcıların çalışmak istedikleri/çalıştıkları alanlar Tablo 1 de gösterildi. Katılımcıların en fazla çalıştıkları/çalışmak istedikleri alanın pediatrik rehabilitasyon alanı (%52) olduğu belirlendi.

Tablo 1. Katılımcıların çalışmak istedikleri/çalıştıkları alanlar

Çalışma Alanı	Kişi sayısı	%
Pediyatrik Rehabilitasyon	47	52
Psikiyatrik Rehabilitasyon	17	19
El Rehabilitasyonu	16	18
Diğer	10	11
Toplam	90	100

Hacettepe Üniversitesi Ergoterapi lisans programı derslerinin öğrenci ve mezunlar yönünden çalışma hayatına ne kadar katkı sağladığı Tablo 2'de belirtilmiştir. Ergoterapi son sınıf öğrencileri ve mezunlarının verdiği yanıtlara göre 96 dersin

73'ünde derslerin çalışma hayatına olan katkıları ortalamanın üzerindedir. Elde edilen katkı puan ortalamalarına göre Motor Öğrenme (X=8,51), en az katkı sağlayan dersin ise Türk Dili 2 (X=3,07) olduğu katılımcılar tarafından belirtilmiştir.

Son sınıf öğrencilerinin ve mezunların bakış açısından çalışma hayatında yararlı olduğu düşünülen dersler Tablo 3'te gösterilmiştir. Elde edilen katkı puan ortalamalarına göre öğrenciler tarafından çalışma hayatında en az yararlı olduğunu düşünülen dersler 'Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi 1' (X=3,49), 'Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi 2' dersi (X=3,65) ve 'Türk Dili 1' dersi (X=3,17) ve 'Türk Dili 2' dersi (X=3,05) olarak belirlenmiştir. Mezunlara göre ise çalışma hayatında en az yararlı olduğunu düşünülen dersler 'Türk Dili 1' dersi (X=3,15), 'Türk Dili 2' dersi (X=3,09) ve 'Özel Gereksinimli Çocuklarda Bağımsız Yaşam' dersidir (X=3,70).

Elde edilen katkı puan ortalamalarına göre Pediatri alanında en yararlı ders 'Büyüme Gelişim' dersi (X=8,79) seçilirken, Psikiyatri alanında 'Performans alanları: Duyu Motor' dersi (X=8,71), El Rehabilitasyonu alanında ise 'El Rehabilitasyonu ve Ergoterapi' dersi (X=9,36) en yararlı ders olarak seçilmiştir. Diğer alanında ise en yararlı ders 'Günlük Yaşam Aktiviteleri' dersi (X=9,2) seçilmiştir.

Katılımcılar, en çok 'Ergoterapi'de Yönetim Organizasyon ve Kayıt Sistemleri' (n=24) dersinin zorunlu dersten seçmeli ders kategorisine geçirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Zorunlu dersten seçmeli ders kategorisine geçirilmesini düşündükleri diğer dersler ise 'Araştırma Yöntemleri' dersi (n=3), 'Öğrenci Mezuniyet Projesi' dersi (n=2), 'Sağlık İletişimi' dersi (n=2), 'Ergoterapi'de Etik ve Profesyonel Gelişim' dersi

(n=1), 'Ortez ve 'dersi (n=1), 'Türk Dili' dersi (n=1) ve 'İngilizce' dersidir (n=1).

Katılımcılar, en çok 'Kanser ve Ergoterapi' dersinin (n=26), 'Yeni Doğanda Duyu Bütünlüğü' dersinin (n=23), 'Yutma Bozuklukları' dersinin (n=11), 'Kardiyak ve Pulmoner Rehabilitasyonda Ergoterapi' dersinin (n=7) seçmeli dersten zorunlu ders kategorisine geçirilmesini önermiştir. Seçmeli dersten zorunlu ders kategorisine geçirilmesi önerilen diğer dersler ise 'Stresle Başa Çıkma Yöntemleri' dersi (n=5), 'Dans ve Hareket Tedavisi ve Ergoterapi' dersi (n=3), 'Drama' dersi (n=3), 'Bakım Verenlerde Ergoterapi' dersi (n=2), 'Bel Boyun Okulu' dersi (n=2), 'Okul Danışmanlığı' dersi (n=2), 'Rehabilitasyonda Hayvan Destekli Yaklaşımlar' dersi (n=2), 'Rehabilitasyonda İnterdisipliner Çalışma' dersi (n=1), 'Görme Özürlülerde Bağımsız Yaşam' dersidir (n=1).

Öğrenci ve mezunlar 'Danışan ile Görüşme Teknikleri' (n=10), Hastalıklar, Tanı ve Müdahaleleri' (n=8), 'Klinik Eğitime Hazırlık' (n=8), 'Oyun Terapisi' (n=7), 'Duyu Bütünleme' (n=5) ve 'İlk Yardım' (n=5) konularının müfredata eklenmesini tavsiye etmişlerdir. Müfredata eklenmesi belirtilen diğer konular ise 'Gelişim Psikolojisi' (n=3), 'Vaka Analizi' (n=2), 'Makale Okuma ve Anlama' (n=2), 'Çocuklarla İletişim' (n=1), 'Eş Cinsellere Yönelik Rehabilitasyon Yaklaşımları' (n=1), 'Ergoterapi Tanıtımı-Reklamı-Kariyer planı' (n=1), 'İnce Motor Beceri Aktiviteleri' (n=1), 'Ergoterapi Kanunları ve Hakları' (n=1), 'Sosyal Hizmet' (n=1), 'Patoloji' (n=1), 'Farmakoloji' (n=1), 'Detaylı Büyüme Gelişim-Anatomi-Fizyoloji-Nöroanatomi' (n=1)'dir.

Tablo 2. X Üniversitesi Ergoterapi Lisans Programı derslerinin çalışma hayatına sağladığı katkı puanları

DERSLER	Zorunlu\ Seçmeli	X	Zorunlu\ Seçmeli	DERSLER	X
Ergoterapi'ye Giriş	Zorunlu	5,91	Zorunlu	Performans Alanları: psikososyal	7,63
Sağlık Stratejileri	Zorunlu	5,86	Zorunlu	Kas İskelet Sistemi Fonksiyonları Yetersizliklerinde Ergoterapi	8,12
Ergoterapi Teorileri	Zorunlu	7,39	Zorunlu	Mesleki Uygulama: 2.Sınıf	8,10
Ergoterapi'de Etik ve Profesyonel Gelişim	Zorunlu	6,28	Zorunlu	İngilizce 4	3,39
İngilizce 1	Zorunlu	3,40	Seçmeli	Bakım Verenlerde Ergoterapi	6,13

Türk Dili 1	Zorunlu	3,16	Seçmeli	Kanser ve Ergoterapi	6,66
Büyüme Gelişim	Zorunlu	7,28	Seçmeli	Öz Yönetim	5,58
Ergoterapi'de İletişim ve Görüşme Teknikleri	Seçmeli	4,53	Seçmeli	İşaret Dili 2	4,41
Yaşam Kalitesi	Seçmeli	6,86	Zorunlu	Nörogelişimsel Bozukluklar	7,51
Bilim Sanat Felsefe	Seçmeli	5,66	Zorunlu	Geriatrik Rehabilitasyonda Ergoterapi	7,03
Drama	Seçmeli	6,72	Zorunlu	Probleme Dayalı Ergoterapi Ugulamaları	7,51
Ergoterapi Sanatsal Yaklaşımlar	Seçmeli	2,88	Zorunlu	Koruyucu Ergoterapi ve Çevresel Düzenlemeler	7,00
Resim ve El Sanatları					
Araştırma Yöntemlerine Giriş	Zorunlu	4,17	Zorunlu	Ergoterapi Yönetim Organiasyon ve Kayıt Sistemleri	4,26
Anatomi	Zorunlu	7,44	Zorunlu	Psikiyatride Ergoterapi	7,21
Temel Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Kullanımı	Zorunlu	4,55	Zorunlu	El Rehabilitasyonu ve Ergoterapi	8,31
Ergoterapi de Aktiviteler	Zorunlu	7,78	Seçmeli	Engelli Bireylerin İnsan Hakları	5,51
Fizyoloji	Zorunlu	7,15	Seçmeli	Engellilerde Spor ve Rekreasyon	5,68
İngilizce 2	Zorunlu	3,28	Seçmeli	Diyabet ve Ergoterapi	5,69
Temel Psikoloji	Zorunlu	5,93	Seçmeli	Görme Özürlülerde Bağımsız Yaşam	4,69
Engellilik Sosyolojisi	Zorunlu	7,14	Seçmeli	Bel Boyun Okulu	5,94
Türk Dili 2	Zorunlu	3,07	Seçmeli	Rehabilitasyonda İnterdisipliner Yaşam	6,15
Stresle Başa Çıkma Yöntemleri	Seçmeli	6,75	Seçmeli	Özel Gerek. Çocuk Bağımsız Yaşam	3,89
Şiddete Maruz Kalanlarda Rehabilitasyon	Seçmeli	4,80	Seçmeli	İngilizce 5	3,31
Müzik-Algılama-İletişim	Seçmeli	5,54	Zorunlu	Mesleki Rehabilitasyon	6,50
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi 1	Zorunlu	3,50	Zorunlu	Nörogelişimsel Bozukluklarda Ergoterapi	7,92
Performans Alanları: Duyu Motor	Zorunlu	8,29	Zorunlu	Toplum Temelli Rehabilitasyon	6,51
Performans Alanları: Kognitif	Zorunlu	8,12	Zorunlu	Ortez ve Biyomekanik	6,64

Temel Ölçme ve Değerlendirme Teknikleri	Zorunlu	7,34	Zorunlu	Motor Öğrenme	8,51
Fonksiyonel Kinezyoloji	Zorunlu	7,70	Zorunlu	Mesleki Uygulama: 3. Sınıf	8,38
İngilizce 3	Zorunlu	6,06	Seçmeli	Dans ve Hareket Tedavisi	5,30
Nöroanatomi	Zorunlu	7,34	Seçmeli	Mental Sağlık Problemlerinde Mesleki Rehabilitasyon	6,30
Engellilik ve Sağlık Politikaları	Seçmeli	4,92	Seçmeli	Kadın Sağlığı	4,57
Toplumsal Katılım	Seçmeli	5,30	Seçmeli	Yeni Doğanda Duyu Bütünlüğü	7,56
Yeme Bozuklukları	Seçmeli	6,19	Seçmeli	Ergoterapist ve Okul Danışmanlığı	6,30
Stigma ve Ergoterapi	Seçmeli	5,84	Seçmeli	İngilizce 6	3,27
İşaret Dili 1	Seçmeli	4,66	Zorunlu	Mesleki Uygulama: Erişkin	7,18
Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi 2	Zorunlu	3,67	Zorunlu	Mesleki Uygulama: Onkoloji	7,92
Günlük Yaşam Aktiviteleri	Zorunlu	8,01	Zorunlu	Mesleki Uygulama: Psikiyatri	6,66
Yardımcı Teknoloji	Zorunlu	6,92	Zorunlu	Mesleki Uygulama: Pediatri	7,77
Mesleki Uygulama: Mesleki Rehabilitasyon	Zorunlu	6,15	Seçmeli	Rehabilitasyonda Hayvan Destekli Yaklaşımlar	5,29
Mesleki Uygulama: Duyu Bütünlüğü	Zorunlu	7,40	Seçmeli	Engelsiz Üniversite	5,46
Mesleki Uygulama: Geriatri	Zorunlu	6,88	Seçmeli	Rehabilitasyonda Biyopsikososyal Yaklaşımlar	5,79
Mesleki Uygulama: Az Gören Rehabilitasyonu	Zorunlu	6,98	Zorunlu	Öğrenci Mezuniyet Projesi	6,60
Kanıta Dayalı Ergoterapi Uygulamaları	Zorunlu	6,73	Zorunlu	Sağlık İletişimi	5,92
Araştırma Yöntemleri	Zorunlu	5,89	Seçmeli	Pulmoner Rehabilitasyon da Ergoterapi	5,27
Sürücü Rehabilitasyonu	Seçmeli	5,53	Seçmeli	Rehabilitasyonda Sanal Gerçeklik	6,58
Yutma Bozukluklarında Ergoterapi	Seçmeli	6,43	Seçmeli	Çalışma Ergonomisi ve İşle İlgili Risk Faktörleri	5,67
Kardiyak Rehabilitasyonda Ergoterapi	Seçmeli	6,02	Seçmeli	Afetler ve Toplumsal Katılım	4,76

Tablo 3. Son sınıf öğrencilerinin ve mezunların çalışma hayatında yararlı oldukları derslerin ortalama katkı puanları

Son Sınıf Öğrencileri		Mezunlar	
Dersler	X	Dersler	X
Mesleki Uygulama: 3. Sınıf	8,64	Motor Öğrenme	8,50
Motor Öğrenme	8,52	El Rehabilitasyonu ve Ergoterapi	8,39
Mesleki Uygulama: 2. Sınıf	8,42	Performans Alanları: Duyu Motor	8,29
Performans Alanları: Duyu Motor	8,29	Mesleki Uygulama: Onkoloji	8,20
Performans Alanları: Kognitif	8,29	Kas İskelet Sistemi Fonksiyonu	8,16
		Yetersizliklerinde Ergoterapi	
El Rehabilitasyonu ve Ergoterapi	8,23	Mesleki Uygulama: 3. Sınıf	8,11
Kas İskelet Sistemi Fonksiyonu	8,09	Büyüme Gelişim	8,04
		Yetersizliklerinde Ergoterapi	
Günlük Yaşam Aktiviteleri	7,98	Günlük Yaşam Aktiviteleri	8,04
Nörogelişimsel Bozukluklar. Erg	7,95	Kanser ve Ergoterapi	8,00
Mesleki Uygulama: Duyu Bütün.	7,86	Performans Alanları: Kognitif	7,96
Ergoterapi'de Aktiviteler	7,78	Fonksiyonel Kinezyoloji	7,96
Mesleki Uygulama: Pediatri	7,77	Nörogelişimsel Bozukluklarda	7,89
		Ergoterapi	
Yeni Doğanda Duyu Bütünlüğü	7,68	Mesleki Uygulama: Erişkin	7,88
Mesleki Uygulama: Onkoloji	7,64	Stresle Başa Çıkma Yöntemleri	7,88
Nörogelişimsel Bozukluklar	7,49	Performans Alanları: Psikososyal	7,87
Fonksiyonel Kinezyoloji	7,44	Mesleki Uygulama: 2. Sınıf	7,78
Probleme Dayalı Ergoterapi	7,43	Ergoterapide Aktiviteler	7,78
		Uygulamaları	
Nöroanatomi	7,46	Mesleki Uygulama: Pediatri	7,77
Performans Alanları: Psikososyal	7,40	Psikiyatride Ergoterapi	7,73
Öğrenci Mezuniyet Projesi	7,39	Geriatrik Rehabilitasyonda Ergoterapi	7,69

Tablo 4. Son sınıf öğrencilerinin ve mezunların belirli çalışma alanlarına göre yarar sağladığını düşündükleri derslerin ortalama katkı puanları

Çalışma alanı	Dersler	Zorunlu/Seçmeli	X
Pediyatri			
	Büyüme Gelişim	Zorunlu	8,79
	Motor Öğrenme	Zorunlu	8,51
	Kas İskelet Sistemi Fonksiyonu Yetersizliklerinde Ergoterapi	Zorunlu	8,30
	Eİ Rehabilitasyonu ve Ergoterapi	Zorunlu	8,26
	Performans Alanları: Kognitif	Zorunlu	8,21
	Mesleki Uygulama: 3.sınıf	Zorunlu	8,21
	Performans Alanları: Duyu Motor	Zorunlu	8,13
	Mesleki Uygulama: 2.sınıf	Zorunlu	8,11
	Yaşam Kalitesi	Seçmeli	8,09
	Yeni Doğanda Duyu Bütünlüğü	Seçmeli	8,07
Psikiyatri			
	Performans Alanları: Duyu Motor	Zorunlu	8,71
	Performans Alanları: Kognitif	Zorunlu	8,65
	Mesleki Uygulama: 3.sınıf	Zorunlu	8,56
	Ergoterapi'de Aktiviteler	Zorunlu	8,47
	Nörogelimsel Bozukluklarda Ergoterapi	Zorunlu	8,38
	Performans Alanları: Psikososyal	Zorunlu	8,35
	Günlük Yaşam Aktiviteleri	Zorunlu	8,29
	Engellilik Sosyolojisi	Zorunlu	8,19
	Ergoterapi Teorileri	Zorunlu	8,18
	Motor Öğrenme	Zorunlu	8,13
Eİ Rehabilitasyonu			
	Eİ Rehabilitasyonu ve Ergoterapi	Zorunlu	9,36
	Motor Öğrenme	Zorunlu	9,13
	Fonksiyonel Kinezyoloji	Zorunlu	8,88
	Mesleki Uygulama: 2.Sınıf	Zorunlu	8,56
	Mesleki Uygulama: 3.Sınıf	Zorunlu	8,56
	Kas İskelet Sistemi Fonksiyonu Yetersizliklerinde Ergoterapi	Zorunlu	8,19
	Mesleki Uygulama: Onkoloji	Zorunlu	8,00
	Performans Alanları: Duyu Motor	Zorunlu	7,88
	Ortez ve Biyomekanik	Zorunlu	7,75
	Probleme Dayalı Ergoterapi Uygulamaları	Zorunlu	7,60
Diğer			
	Günlük Yaşam Aktiviteleri	Zorunlu	9,2
	Mesleki Uygulama: Pediyatri	Zorunlu	9,11
	Performans Alanları: Duyu Motor	Zorunlu	9
	Yeni Doğanda Duyu Bütünlüğü	Zorunlu	9
	Nörogelişimsel Bozukluklarda Ergoterapi	Zorunlu	8,9
	Performans Alanları: Kognitif	Zorunlu	8,7
	Geriatrik Rehabilitasyonda Ergoterapi	Zorunlu	8,6
	Mesleki Uygulama: 3.Sınıf	Zorunlu	8,6
	Mesleki Uygulama: 2.Sınıf	Zorunlu	8,5
	Mesleki Uygulama: Onkoloji	Zorunlu	8,5

TARTIŞMA

Üniversitelerin eğitim programlarının yapıları öğrenci merkezli eğitim anlayışına dayandırılmalıdır. Bu kapsamda öğrencilerin kendi tercihleri doğrultusunda uzmanlaşmalarına izin verilmelidir (Yükseköğretim Kalite Kurulu, ty). Müfredat geliştirme ve kalite çalışmaları kapsamında en önemli paydaş olarak gösterilen öğrenci ve mezunların, Ergoterapi bölümü lisans programı hakkındaki görüşlerini sorgulamak, müfredatın kalitesinin geliştirilmesi ve devamı için önemlidir. Bizim çalışmamızda da Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi lisans programında verilen 96 dersin 73'ünde, derslerin çalışma alanında ortalama puanın üzerinde yarar sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, Hacettepe Üniversitesi Ergoterapi lisans programında verilen teorik ve pratik bilgi birikiminin iş hayatı ile örtüştüğü, üniversite eğitimi sırasında öğrenilen akademik bilginin sektördeki uygulamalara yansıtıldığını göstermektedir. Ergoterapi eğitiminde kalite standartlarının oluşturulması ve bu standartların eğitim programına yansıtılması başarının temelini teşkil etmektedir. İş hayatına daha az katkı sağladığı düşünülen dersler genellikle İngilizce, Türk Dili, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi gibi derslerdir. Bu dersler üniversite müfredatında olması gereken zorunlu dersleri olduğundan ve bu dersler kapsamında Ergoterapi bölümü mesleki bilgilerine yer verilmediğinden bu derslerin çalışma hayatına yararının katılımcılar tarafından düşük bulunduğu düşünülebilir. Ergoterapistlik mesleği sırasında üniversite eğitimi aşamasında elde edilen bilgilerin ve uygulamaların meslek hayatında kullanılması beklenmektedir (Tuning Academy, 2014).

Çalışmamızın sonuçlarına göre katılımcı gözünden müfredat programındaki çalışma hayatına en çok yarar sağlayan ders 'Motor Öğrenme' dersidir. Bu dersin içeriğinde beyin plastisitesi, kısıtlanmış hareket tedavisi ve pratiği, motor öğrenme teorileri, prensipleri ve klinik uygulamaya aktarılması, pediatrik rehabilitasyonda motor öğrenme temelli yaklaşımlar, hedef odaklı ve görev odaklı eğitim gibi klinikte pek çok farklı alanlarda temel teşkil eden konuların hem pratik hem de teorik dersler ile pekiştirilmesi nedeniyle çalışma hayatına en çok katkı sağlayan ders olarak belirtildiğini düşünmekteyiz (Hacettepe Üniversitesi, 2018). Katılımcılar tarafından, çalışma hayatına en çok yarar sağlayan stajın ise 'Pediatri' stajı olduğu bulunmuştur. Günümüz şartlarında mezun

ergoterapistlerin daha çok pediatri alanında istihdam ediliyor olmasının bu sonucu doğrulduğu düşünülmektedir. Aynı şekilde 'Yeni Doğanda Duyu Bütünlüğü' dersinin katılımcılar tarafından seçmeli dersten zorunlu ders kategorisine eklenmesi gereken ders olarak seçilmesinin de bu nedenle olduğu kanısındayız.

Ergoterapistlik mesleğinin bir uygulama mesleği olduğu düşünüldüğünde pratik ağırlıkları fazla olan 'Performans alanları: Duyu Motor', 'El Rehabilitasyonu ve Ergoterapi' ve 'Günlük Yaşam Aktiviteleri' dersleri ile öğrencilerin ilk kez süpervisör gözetiminde kendi sorumluluklarında değerlendirme yöntemlerini kullanma, kişi merkezli ergoterapi müdahale programı oluşturma ve uygulama ve farklı alanlarda problem çözme becerisini kullanma şansı buldukları ders olan 'Mesleki Uygulama 3.sınıf' dersinin en çok yarar sağlayan dersler olması doğaldır. Ergoterapistlerin okulda uygulama fırsatı bulamadıkları konularda çalışma hayatının özellikle ilk dönemlerinde kaygılı olduklarını belirtmişlerdir (Hodgetts, Hollis, Triska, ve ark., 2007; Lunenburg, 2011). Ergoterapi eğitimi çerçevesinde yeterli düzeyde uygulama yapma fırsatı öğrencilere verilmelidir (ENOTHE, 2004).

Katılımcılar, 'Kanser ve Ergoterapi' ve "Yeni Doğanda Duyu Bütünlüğü" gibi konuların ergoterapi müfredatına eklenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Ergoterapi müfredatındaki stajların alanlarının (Mesleki Uygulama: Onkoloji, Duyu Bütünlüğü) bu derslerin teorik bilgileriyle ilişkili olması bulgularımızı desteklemektedir (Hacettepe Üniversitesi, 2018). Diğer üniversitelerde de bu eğitimin zorunlu müfredat eğitim içeriğinde olduğu görülmektedir. (USC Chan Division, 2019). Bu gibi eğitimlerin zorunlu ders müfredat programına dahil edilmemesi mezuniyet sonrasında ergoterapistlerin farklı kurslar ile bu alanlardaki eksikliklerini yaşam boyu öğrenme stili ile tamamlamaya yönlendirilmektedir.

Yükseköğretim Kalite Kurumu iç kalite güvence sisteminin önemli bir üyesi olan öğrenci ve mezunlarda oluşan paydaşların yükseköğretim kurumlarında kalite güvence sisteminin anahtar bileşenlerinden biri olduğunu belirtmiştir (Yükseköğretim Kalite Kurulu, tk). Çalışmamıza dahil olan 4. sınıf öğrencileri ve mezunların, her ne kadar çalışmanın amacının dersin çalışma alanına katkısını sorgulamak olduğu kendilerine ayrıntılı olarak açıklanmış olsa da dersin işleyişi, öğretim üyesinin derse katkısı, dersin süresi ve sınav içerikleri gibi farklı parametrelerden etkilenmiş olabileceklerini düşünmekteyiz. Bu durum çalışmamızın önemli bir limitasyonu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanında, literatürdeki çalışmalara paralel olarak derslerin içeriği, öğrenim çıktıları ve

işleyişi hakkındaki görüşlerinin ele alındığı daha ayrıntılı çalışmalara da ihtiyaç duyulmaktadır (Hodgetts ve ark., 2007).

On yıldır ergoterapi lisans eğitimi veren Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümünde yapılan bu çalışmanın sonuçları paydaşların eğitime bakış açısını ifade etmesi açısından önemlidir. Ergoterapi müfredatının farklı paydaşların gözünden değerlendirildiği çalışmaların belli aralıklarla tekrarlanması ve yaygınlaştırılması Ergoterapi Bölümlerinin müfredatlarının gelişimine katkı sağlayacak ve müfredatların kalitesini arttıracaktır. Organizasyonlarda kalitenin artırılmasını hedef alan toplam kalite yönetimi felsefesinin ergoterapi eğitimi veren bütün üniversitelerde benimsenmesi ve kalitenin sağlanması konusunda titizlik gösterilmesi yetiştirilecek öğrenci profilinin kalitesinin artmasına ve Türkiye’de ergoterapi mesleğinin layıkıyla uygulanmasına olanak sağlayacaktır.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Fikir/Kavram: Fatma Nur UZUN

Tasarım: Fatma Nur UZUN ve Çiğdem ÖKSÜZ

Denetleme/Danışmanlık: Çiğdem ÖKSÜZ

Veri Toplama ve/veya İşleme: Fatma Nur UZUN

Analiz ve/veya Yorum: Fatma Nur UZUN ve Çiğdem ÖKSÜZ

Kaynak Taraması: Fatma Nur UZUN

Makalenin Yazımı: Fatma Nur UZUN ve Çiğdem ÖKSÜZ

Eleştirel İnceleme: Çiğdem ÖKSÜZ

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Destek/Teşekkür

Çalışma sırasında hiçbir kurum ya da kişiden finansal destek alınmamıştır. Çalışmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden ve destekleyen katılımcılara tüm yazarlar teşekkür eder.

Kaynaklar

Demirtaş, Z. (2017). Eğitimde program değerlendirme yaklaşımlarına genel bir bakış. *Sakarya University Journal of Education*, 7(4), 756-768. <https://doi.org/10.19126/suje.388616>

European Network of Occupational Therapy in Higher Education (ENOTHE). (2004b). *Occupational Therapy Education in Europe: approaches to teaching and learning "practical" occupational therapy skills*. Amsterdam: European Network of Occupational therapy in Higher Education, c/o Hogeschool van Amsterdam.

European Network of Occupational Therapy in Higher Education (ENOTHE). (2004c). *Occupational Therapy in Europe: PBL stories and signposts, towards a problem based learning oriented curriculum*. Amsterdam: European Network of Occupational therapy in Higher Education, c/o Hogeschool van Amsterdam.

Hodgetts, S., Hollis, V., Triska, O., Dennis, S., Madill, H., & Taylor, E. (2007). Occupational therapy students' and graduates' satisfaction with professional education and preparedness for practice. *Can J Occup Ther*, 74(3), 148-160. <https://doi.org/10.1177/000841740707400303>

Howard, R., & Lancee, J. (2000). Preregistration education of occupational therapists. *Br J Occup Ther*, 7(9), 378-381. <https://doi.org/10.12968/bjtr.2000.7.9.13851>

Lunenburg, F. C. (2011). Self-efficacy in the workplace: Implications for motivation and performance. *International Journal of Management, Business, and Administration*, 14(1), 1-6. <http://nationalforum.com/Electronic%20Journal%20Volumes/Lunenburg,%20Fred%20C.%20Self-Efficacy%20in%20the%20Workplace%20IJMBA%20V14%20N1%202011.pdf>

Sağlık Bilimleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (SABAK). (2016). Erişim tarihi 30 Mayıs 2019, <http://www.sabak.org.tr/index.php/9-blog/85-akredite-olan-programlarin-listesi>

Sığırtmaç, İ. , Alan, E. , Öksüz, Ç. (2017). Ergoterapi bölümü öğrencilerinin kaygı düzeyleri ile lisans eğitimi ve stajların yeterliliği konusundaki görüşlerinin araştırılması. *Ergoterapi ve Rehabilitasyon Dergisi*, 5 (1) , 11-20. DOI: 10.30720/ered.585891

Tuning Academy. (2014). *Reference Points for the Design and Delivery of Degree Programmes in Occupational Therapy*. Erişim Tarihi 21.04.2020 http://tuningacademy.org/wp-content/uploads/2014/02/RefOccupationalTherapy_EU_EN.pdf

USC Chan Division. (2019). Division of Occupational Science and Occupational Therapy. (2019). Erişim tarihi 29 Mayıs 2019. <https://chan.usc.edu/academics/course-descriptions>

World Federation of Occupational Therapists (WFOT). (2017). *Advice for the Establishment of a New Entry-level Programme for the Education of Occupational Therapists*. Erişim tarihi 17 Haziran 2019, <https://www.wfot.org/assets/resources/WFOT-Process-for-the-Approval-of-Education-Programmes.pdf>

Hacettepe Üniversitesi Ergoterapi Bölümü. (2018). Erişim tarihi 10 Haziran 2019, <http://www.ergoterapi.X.edu.tr/>

Yükseköğretim Kurulu (YÖK). (2018). Ulusal Çekirdek Eğitim Programı. Erişim tarihi 29 Mayıs 2019 https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Ulusal-cekirdek-egitimi-programlari/ergoterapi_ulusal_cekirdek_egitim_programi.pdf

Yükseköğretim Kalite Kurulu (ty). *Eğitim ve Öğretim*. Erişim Tarihi 21.Nisan.2020, <https://portal.yokak.gov.tr/kategori/egitim-ogretim-surecleri/>